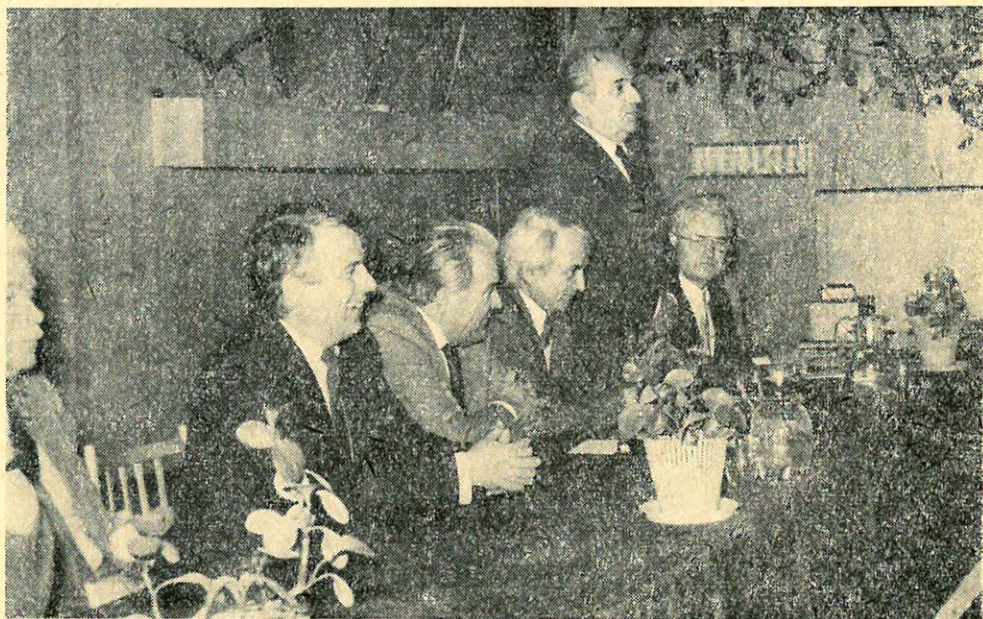

- Gombár László*, 1983.: Correlation of attenuation of elastic waves with other petrophysical properties, *Geofizikai Közlemények*, V. 29. No. 3.
- D. H. Johnston* and *M. N. Toksöz*, 1981.: Seismic wave attenuation, Geophysics reprint series, No. 2.
- R. O. Lindseth*, 1979.: Synthetic sonic logs – a process for stratigraphic interpretation, *Geophysics*, V. 44, No. 1, p. 3–26.
- Meskó Attila*: Szeizmika II, Tankönyvkiadó, Bp. 1977.
- Szulyovszky Imre*, 1982.: Az ál-akusztikus impedancia szelvények számítása és alkalmazása a direkt szénhidrogén-kutatásban, *Magyar Geofizika*, XXII. 6. p. 214–226.
- Szulyovszky Imre*, 1984.: Pseudo akusztikus impedancia szelvény analízis karotázs adatok felhasználásával, *Magyar Geofizika*, XXV. 2–3. p. 97–105.
- K. H. Waters*: Reflection seismology, 1978., John Wiley, New York.

Egyesületi hírek

25 éves a Mecseki csoport

Beszámoló a jubileumi ülésről

Pécsett a Mecseki Ércbányászati Vállalat tanácstermében 1985. január 18-án ünnepi ülésen emlékeztek meg a Magyar Geofizikusok Egyesülete Mecseki csoportja fennállásának 25. évéről. Az elnökségben helyet foglalt *Dank Viktor*, a Központi Földtani Hivatal és a Magyarhoni Földtani Társulat elnöke is, *Dányi Pál*, a Baranya megyei Pártbizottság titkára, *Jéki László*, a MTESZ főtítkárhelyettese, *Tóka Jenő* vezérigazgató, az MGE tiszteleti tagja, a MFT Déldunántúli csoportjának elnöke, *Földvári János*, a Baranya megyei Tanács általános elnökhelyettese, a MTESZ Baranya megyei szervezetének elnöke, *Molnár Károly*,

a MGE elnöke, *Deres János*, az MGE főtítkára. *Szabó János*, a Mecseki csoport elnöke köszöntötte a vendégeket, a társegyesületek képviselőit és a tagságot, megköszönve a MTESZ, az MGE, a párt, az állami és vállalati vezetés, valamint az egyetemek és társegyesületek képviselőinek megtisztelő jelenlétét, a geofizikusok helyi csoportjának 25 éves működéséhez nyújtott támogatását.

A megnyitó után *Deres János* tartott ünnepi megemlékezést, melyet teljes terjedelmében közlünk, hogy ebből minden olvasónk megismerhesse a csoport történetét és eddigi tevékenységét:

Tisztelt ünnepi ülés, kedves kollégák!

A Magyar Geofizikusok Egyesülete egy évvel ezelőtt emlékezett meg alapításának 30 éves évfordulójáról. Az egyesületi tevékenység áttekintése, de különösen az időben természetesen korlátozott beszámoló összeállítása során állandó vívódást, sőt mondhatnám konfliktust okozott a területi csoportok rendkívül tartalmas, sokrétű és eredményes munkájának összefoglalása. A kényszerű tömörítés okozta „mulasztást” ma van alkalom pótolni. E lehetőségért őszinte köszönetet mondok.

Az MGE megalakulása után a Mecsek térségében dolgozó geofizikusok az elsők között voltak, akik támogatásukról biztosították az új egyesületet és aktív részvételükkel segítettek a munka beindítását. Erről tanúskodik, hogy az alakuló közgyűlés után néhány hónappal, 1954 októberében, az első önálló szakmai rendezvényt:

„Köszönkutatás geofizikai módszerei” tárgykorban Pécsen rendezték, 171 résztvevővel.

Az egyesületi élet megszervezésének további állomásai a tagborzás, önálló összekötő megbízása, majd 1959. január 14-én a Pécsi Csoport megalakulása 46 fős taglétszámmal.

A szakmai tevékenység szempontjából meghatározó tény, hogy a Mecsek térségében két nagy bányavállalat működik, amelyek jellegüknek fogva egyedülállóak az országban (feketeszén, urán), s az időlegesen a Mecseki Csoporthoz (Déldunántúli Csoport) tartozó más részlegek szintén sajátos beütemezést jelentenek (zalai kőolaj, bauxit). A geofizikai tevékenység elsősorban ezen nyersanyagok kutatása, termelése, feldolgozása, bányászati biztonsági kérdései és minőségük meghatározása témakörökhöz kapcsolódik, sokszor alapvető mértékben. Egyes geofizikai módszerek itt indultak útjukra hazánkban, vagy fejlődésük itt volt a legjelentősebb. A speciális feladatok kötelezővé tették az itt dolgozó geofizikusok számára az új mérési eljárások, műszerek és interpretációs eljárások átvételét, alkalmazását és fejlesztését, lépést tartva a nemzetközi fejlődéssel, sőt egyes esetekben hozzájárulva a fejlődéshez. Gondolok itt elsősorban a nukleáris mérés technika gyors adaptálására és üzemszerű alkalmazására Magyarországi hegyvidéki területeinek radiometriai felméréseiben, az urán, szén és bauxitkutató fúrások mennyiségi és minőségi értékelésében, valamint a különböző kőzetminták radiometriai minőségmeghatározásában. A radiometriai révén a geofizikus az uránipar egész vertikumában jelen van, és nélkülözhetetlen szerepet tölt be a kutatástól kezdve a termelésen át egészen az ércfeldolgozásig, sőt a sugárvédelemig.

A Mecseki Csoport tagjai a felszíni geofizika területén a radiometriai módszereken kívül a geoelektromos módszerek elterjesztésében és effektív alkalmazásában is élen jártak. E módszerek felhasználása a földtani térképezésben a Mecsek térségében már akkor – 25 évvel ezelőtt –, jelentős sikereket hozott, amikor más tájegységekben még csak kísérleteztek velük. S átfogó felmérésként még szóba sem jöttek. E munkában jó együttműködés alakult ki a mecseki geofizikusok és az országos intézmények (ELGI, OKGT) szakemberei között. A geológusok és geofizikusok együttes erőfeszítéseinek eredményeként született meg 1965-ben az azóta is alkalmazott mecseki alaphegységterkép. E körben meg kell azonban még emlékeznem az 1962-es „Mecseki Ankétról”, amely egyesületünk első, egy tájegységgel foglalkozó nagyrendezvénye volt, s mint ilyen az azóta rendszeresen megrendezett vándorgyűlések mintájául szolgált. De a mecsekiek gyakran túlléptek e földrajzi régió határain, egyrészt azért, mert az uránkutatást az egész ország területén ők végzik, de azért is, mert a 60-as években és a 70-es évek elején az Országos Érc- és Ásványbánya Vállalat részére számos egyéb területen végeztek nyersanyagkutatást.

Ki kell emeljük még a légi geofizikai felvételek kezdeményezését, megszervezését. Mindig törekedtek a kapott adatok komplex hasznosítására is. A légi gamma spektrometriával kapott eredményeket például regionális geokémiai összefüggések nyomozására is felhasználták a geológusok. A légi mágneses adatok általános felhasználása közismert.

A radiometriai módszerek alkalmazása és fejlesztése szempontjából a nemzetközi összehasonlításról sem kell megijednünk. (Pl. laboratóriumi elemzések, emanációs alfanomómódszer, mélységi radiometriai kutatás stb.). Munkánk az urániparon kívül kiterjedtek a szinesérc, szén és bauxit minőségelemzésére is. Fokozatosan kifejlődött a radiometriai műszergyártás, s ebben a geofizikusok jelentős részt vállaltak.

Mecseki kollégáink a radiometriai módszerek fejlesztése terén elért eredményeiket az egyesület rendezvényein úgy uthon, mint külföldön rendszeresen ismertették.

Területi elterjedést és az alkalmazás változatosságát tekintve a 25 éves egyesületi csoport tevékenysége a mélyfúrású geofizika terén még nagyobb, hiszen — beleértve a nagykanizsaiak 12 éves idetartozását, s a bauxitkutató geofizikusok 1978-ban bekövetkezett csatlakozását —, a Mecseki Csoport az urán, szén, olaj és bauxitkaróztatást is figyelemmel kísérte. Az országos intézmények műszer- és módszerfejlesztési témái gyakran a mecsekiek igényei alapján születtek és kidolgozásukban a helyi csoport tagjai jelentős szerepet vállaltak. A MÉV, az ELGI, az OKGT, az OFKFFV, a BKV és az MSZV geofizikusai a pécsi rendezvényeken rendszeresen kicserélték tapasztalataikat, s ez serkentőleg hatott a magyar mélyfúrású geofizika egészének fejlődésére. Nagy érdeklődéssel kísért témakör hosszabb ideje az elektromos szelvényezés komplex felhasználása és számítógépes kiértékelése.

A bányageofizika a mecseki geofizikusok alapvető tevékenysége volt már az uránbányászat kezdetén is, hiszen az ércet lehatárolni, minősíteni, a fejtéseket tervezni, a termelvényt válogatni és ellenőrizni csak geofizikai módszerekkel lehet.

A szénbányászati geofizika az 50-es, 60-as évek áldozatos munkája, erőfeszítései után a 70-es években indult óriási fejlődésnek. Az ilyen gyors fejlődéshez más intézmények közreműködése és más bányaterületeken nyert tapasztalatok felhasználása is hozzájárult.

A szénbányászati geofizika a mecseki bányákban nemcsak a műveléstervezés részére nyújt alapadatokat, de fontos szerepet játszik a bányabiztonság javításában is. A művelés hatására létrejövő feszültségváltozások nyomonkövetése szeizmikus tomográfival ma már kidolgozott, és rutinszerűen alkalmazott módszer. A gázkitörések előrejelzésére a szeizmoakusztikus rendszer alkalmazásával folytak biztató kísérletek. A felhagyott fejtések kőbor légáramlatainak radioizotópos nyomjelzéssel és radiometrikus méréssel történő meghatározása lehetőséget ad az ebből eredő bányatüzek megelőzésére.

A KBFI-ben kifejlesztett sújtólégbiztos geofizikai műszerek kialakításához az igények pontos meghatározásánál és az üzemi kísérletek elvégzésénél a mecsekiek jelentősen hozzájárultak.

A bányageofizika a bauxitbányászatban is fokozatosan tért hódít.

Ki kell emelnünk e helyen és e szakmai közösség dicsőreteként, hogy a vállalati feladatokon túlmenően a Mecseki Csoport tagjai áldozatos és sikeres munkát végeztek a megye és a lakóhely különböző problémáinak megoldásában. A példák tömegét említhetném az ivóvíz és hévízkutatás és -feltárás, a mérnök-geofizikai mérések (üregkutatás), építőanyag (épitőkő, homok, kavics) kutatás és a környezetvédelem területéről.

A Mecseki Csoport az elmúlt 25 év alatt jó kollektív szellemről, kezdeményezőkedvéről tett tanúbizonyságot és élen járt az értelmis társadalmi munkavégzésben is. Jelentős országos rendezvények színhelye volt Pécs és a Mecsek. A már említett 1962-es Mecseki Ankénton kívül itt rendeztük 1969-ben a 4., és 1978-ban a 10. Vándorgyűlést, 1974-ben, 1976-ban, 1979-ben, 1983-ban és 1984-ben a Bányageofizikai Ankéntot. Jelentős kezdeményezés volt 1967-ben a „Gazdaságföldtani Anként”, és 1974-ben a „Számítógépek alkalmazása a földtani kutatásban” tárgyú anként, mindkettő a Magyarhoni Földtani Társulattal közösen. A mélyfúrású geofizikusok számára rendkívül hasznos rendezvény a 2–3 évente megtartott Karóztás Napok előadássorozat.

Dicsőreteként kell szóljak a mecseki kollégák oktatási és továbbképzési tevékenységéről. Hosszú évekig alapvető segítséget nyújtottak a geofizikus-technikus képzéshez, önállóan szervezték és végezték a mérnökök és középkaderek továbbképzését.

Az egyesületi életet színesítik a hagyományos klubestek és az ország más tájain, a geofizika egyéb területein tevékenykedő területi szervezetekhez szervezett tanulmányi kirándulások, illetve a kollégák fogadása.

A csoport vezetőségének érdeme, hogy állandóan bővíti kapcsolatait a rokontudományi egyesületek helyi csoportjaival, az MTA Pécsi és Veszprémi Akadémiai Bizottságával.

A csoport fennállása óta folyamatosan érezte a Baranya megyei MTE SZ-szervezet támogatását, s úgy tudom a helyi MTE SZ elnöksége is mindig elismerte a MGE helyi csoportjának munkáját.

Végezetül engedjék meg, hogy névszerint is köszönetet mondjak a csoport első elnökének, Müller Pálnak, Szabó Jánosnak, aki 20 éve vette át az elnöki tisztséget, Elek Istvánnak és Gerzson Istvánnak, a csoport volt és jelenlegi titkárnak. Kívánom azt, hogy abban a szellemben és töretlen energiával munkálkodjanak mind ők, mind a vezetőség, és a Mecseki Csoport valamennyi tagja, mint tették ezt az elmúlt 25 évben.

Az ünnepi beszéd után Szomolányi Gyula, a Mecseki Ércbányászati Vállalat, Gálfi István, a Mecseki Szénbányák Vállalat vezérigazgatóhelyettese méltatta a geofizikusok szerepét és tevékenységét a vállalatok munkájában Molnár Károly, az MGE Elnöksége, Dank Viktor, az MFT, Mátrai Árpád, az OMBKE, Hursán László, az MGE Miskolci csoportja nevében üdvözölte a jubiláló csoportot. Akadályoztatása miatt írásban tolmácsolta üdvözlését Bese Vilmos, az MGE örökös

tiszteletbeli elnöke, *Verebélyi Sándor*, a Bauxitkutató Vállalat igazgatója, a nagykanizsai Kőolaj és Földgázbányászati Vállalat részéről *Trombitás István* vezérigazgató és *Bardócz Béla* főgeológus küldött írásbeli üdvözlést.

Az ünnepi ülés utolsó napirendi pontjaként a kitüntetések és jutalmak átadására került sor. Az MGE javaslatára *Kiváló Munkáért* miniszteri kitüntetésben részesült kiemelkedő szakmai és egyesületi munkájáért *Jesch Aladár*, *Verbőci József* és *Berta Zsolt* tagtárs. A kitüntetéseket *Dank Viktor*, a KFH elnöke adta át. *Kiváló Dolgozó* kitüntetést és az egyesület *Emléklap*-ját kapták: *Szabó János*, a csoport elnöke és *Gerzson István* titkár. Ugyancsak *Kiváló Dolgozó* kitüntetést kaptak *Nagy Dezsőné*, *Nyerges Lajos* és *Baranyai Pál*. — Az MGE elnöksége a csoport 25 évvel ezelőtti megszervezéséért és másfél évtizedes titkári munkájáért *Elek Istvánt* jutalomban részesítette. — A geofizika szervezésében végzett kiemelkedő munkáért és egyesületi tevékenységükért *Vezérigazgatói Díccéret*-ben részesült *Tirkala Ferenc*, *Vados István* és *Székely Endre*. *Tirkala Ferencet* az MGE Elnöksége *Emléklap*-pal is kitüntette. Ugyancsak *Emléklap*-ot és jutalmat adományozott *Kiss Emil Zoltánnak*, aki csaknem 25 éve a vezetőség tagja. — Vállalati és egyesületi munkáért jutalmat kaptak: *Marton Tibor*, *Varga Géza*, *Szabó Balázs*, *Koszér Endre*, *Horváth József*, *Alexovits Miklós*, *Appelshoffer Zoltán*, *Balogh János*, *Barottányi Béla*, *Kis Karácsony Elemér*. — A kitüntetéseket és jutalmakat *Molnár Károly* elnök adta át. Az ünnepi ülést követően a Ságvári Endre Művelődési Házban jó hangulatú baráti találkozóra fejeződött be a csoport tagsága és a résztvevő vendégek számára emlékezetes jubileumi rendezvény.

A Pécsen megjelent Dunántúli Napló január 19-i száma első oldalon emlékezett meg az MGE Mecseki Csoportjának 25 éves jubileumáról.

MAGYAR GEOFIZIKA

A szerkesztésért felelős: Zelei András

A szerkesztőség címe: 1368 Budapest VI., Anker köz 1. Telefon: 429-754

Kiadja: a Delta Szaklapkiadó és Műszaki Szolgáltató Leányvállalat 1442. Budapest VII., Garay u. 5.

Telefon: 415-583, 215-440

Felelős kiadó: Faklen Pál igazgató

85.778. Állami Nyomda, Budapest — Felelős vezető: Mihalek Sándor igazgató

Terjeszti a MAGYAR GEOFIZIKUSOK EGYESÜLETE

Egyesületi tagoknak tagdíj ellenében

Megjelenik évente hatszor

Index: 26 507

Ara: 65,— Ft